

Dr. Daniela OSIAC

**ÎNSEMNELE
REVOLUȚIEI**

Monumente și străzi

Dr. Daniela OSIAC

**ÎNSEMNELE
REVOLUȚIEI**

Monumente și străzi

EDITURA INSTITUTULUI REVOLUȚIEI ROMÂNE
DIN DECEMBRIE 1989
Colecția *Biblioteca IRRD*

BUCUREȘTI
2013

Redactor: Carmen RĂDULESCU

Copertă și tehnoredactare: Alina VLĂSCEANU

Supliment al revistei „*Caietele Revoluției*“

ISSN 1841 - 6683

Cuvânt introductiv

Motivație

Tot ceea ce ne înconjoară este istorie, amintire, memorie. Trecutul, fie el îndepăratat sau apropiat, ne definește ca oameni sau ca popor. Importanța cunoașterii și, cu precădere a înțelegerii trecutului, reprezintă una din componentele importante ale vieții, ale cărei semnificații sunt covârșitoare, deși acest fapt nu este, din păcate, conștientizat la nivelul real. Cu atât mai mult, atunci când vorbim de momente cruciale din trecutul unui popor, cunoașterea a tot ceea ce îl definește, a tot ceea ce îl amintește, am putea spune că devine o obligație.

Așa cum în viața fiecăruia dintre noi există momente care ne marchează existența, momente ce rămân adânc marcate în memoria și sufletul nostru, momente la care facem apel în diverse împrejurări fie pentru rememorare, fie pentru ghidarea unor viitori pași, momente pe care le păstrăm capturate în fotografii fizice sau mentale, la fel există astfel de momente și în existența unui popor sau a unei națiuni. Este indiscutabil că un astfel de moment este Revoluția Română din Decembrie 1989.

De ce vă prezentăm o lucrare, care își dorește să ațintească reflectoarele asupra fragmentelor de istorie recentă, respectiv ***Însemnele Revoluției Române din Decembrie 1989?*** Pentru că *nu doar trebuie să ne intereseze, ci trebuie să le înțelegem*, ele definindu-ne, chiar dacă nu realizăm acest lucru. Pentru că, din păcate, trăim o epocă în care individualismul, nepăsarea, ignoranța sunt reflexe automate ale societății; pentru că din ce în ce mai puțină lume (aici incluzând mare parte din tineri) pare că este interesată să citească și să-și cunoască trecutul.

Prezenta ediție a lucrării privind **Însemnele Revoluției**, se axează pe expunerea monumentelor și străzilor ce amintesc de Decembrie 1989, urmând ca partea a doua a lucrării – cuprinzând prezentarea diplomelor, medaliilor, certificatelor, timbrelor comemorative – să apară în cursul anului viitor.

Pentru a facilita «accesul» și cunoașterea publicului larg asupra fenomenului pe care dorim să-l ilustrăm, primele pagini ale lucrării sunt consacrate prezentării poveștilor care se ascund în umbra străzilor, pe unde – grăbiți și pierduți în propria existență – pășim zilnic. Străzi ce poartă numele unor persoane ce și-au jertfit viața pentru libertatea noastră sau care amintesc de momente cruciale ale zilelor fierbinți ale Revoluției Române din Decembrie 1989. Toate au menirea să tragă un semnal de alarmă!

Apoi sunt prezentate, pe scurt, străzile, monumentele și plăcuțele comemorative ce omagiază zilele grele, zbuciumate, dar deosebit de importante ale lui Decembrie 1989.

Vă invităm la o călătorie în timp, o incursiune în istoria recentă a României, pe care o vom parcurge, la pas, prin București și Timișoara.

Legislație

Pentru a înțelege și a ilustra mai bine importanța atribuirii de denumiri unor străzi, am considerat necesar să redăm legile și procesul prin care străzilor le-a fost atribuit un nume.

A. Decretul Lege nr. 100¹ din 14 martie 1990 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri prevedea:

„Ca urmare a victoriei Revoluției de la 22 decembrie 1989 este necesar să se stabilească noi norme de atribuire și schimbare a denumirilor, întrucât unui număr important de localități, unități economice, social-culturale și altor obiective li s-au atribuit denumiri legate de evenimente politice și istorice din perioada dictaturii, precum și numele unor persoane ale fostului regim, care nu sunt în concordanță cu înnoirile vieții politice și sociale din România”.

În temeiul Decretului-lege nr. 2/1989, Consiliul Provizoriu de Uniune Națională decretează:

ART. 1 - Atribuirea sau schimbarea de denumiri se face de către:

¹ http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=11163

a) *Consiliul Provizoriu de Uniune Națională, pentru județe, municipii, orașe, comune, sate, localități componente ale municipiilor și orașelor și stațiuni balneoclimaterice, la propunerea primăriilor județene și a municipiului București;*

b) *Guvern, pentru unitățile și instituțiile de stat de interes național pe care le înființează;*

c) *organele centrale și locale de stat și organele centrale ale organizațiilor cooperatiste și obștești, pentru unitățile economice și social-culturale pe care le înființează potrivit legii, precum și pentru alte obiective aflate în administrarea acestora;*

d) *primăriile județene și a municipiului București, pentru parcuri, piețe, cartiere, străzi, stații ale mijloacelor de transport în comun, precum și pentru alte obiective aflate în administrarea unităților sau subunităților de interes local.*

ART. 2 - Pentru atribuirea și schimbarea de denumiri de către primăriile județene și a municipiului București se constituie, pe lângă fiecare dintre aceste organe, câte o comisie formată din 7- 9 specialiști din domeniile istoriei, etnografiei, geografiei, lingvisticii, artei și alte domenii de activitate. În județele cu minorități naționale, din aceste comisii vor face parte și reprezentanți ai acestora. Comisiile analizează propunerile privind atribuirea și schimbarea de denumiri, adresate primăriilor. Comisiile, din proprie inițiativă, pot face propuneri privind atribuirea și schimbarea de denumiri.

Cu acest prilej se va ține seama și de denumirile tradiționale în limbile minorităților naționale, alături de cele în limba română.

Componența nominală a comisiilor prevăzute la alin. 1 se stabilește prin decizii ale primăriilor județene și a municipiului București. Președintele comisiei este un viceprimar al acestor organe.

ART. 3 - Primăriile județene și a municipiului București vor ține evidența denumirii unităților și obiectivelor prevăzute la art. 1, existente în unitățile administrativ-teritoriale în care funcționează.

Ministerele și celelalte organe centrale ale administrației de stat, organele centrale ale organizațiilor cooperatiste și obștesti vor ține evidența denumirii tuturor unităților și obiectivelor din subordinea lor.

ART. 4 - Decretul nr. 386/1977 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri și Decretul prezidențial nr. 26/1978, modificat prin Decretul prezidențial nr. 372/1979, se abrogă.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI PROVIZORIU DE
UNIUNE NAȚIONALĂ ION ILIESCU**

B. OG nr. 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, publicată în Monitorul Oficial nr. 646 din 30 august 2002

Ulterior, OG nr. 63/2002 a fost actualizată. .

În temeiul prevederilor art. 107, din Constituția României, precum și ale art. 1 pct. IV. 5 din Legea nr. 411/2002 privind abilitarea Guvernului de a emite ordonanțe,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță:

Art. 1

(1) Atribuirea sau schimbarea de denumiri pentru unități administrativ-teritoriale, precum și pentru sate, localități componente ale municipiilor și orașelor, stațiuni balneoclimaterice și stațiuni turistice se face prin lege.

(2) Proiectele de legi sau propunerile legislative privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, potrivit prevederilor alin. (1), se înaintează Parlamentului în vederea adoptării, după consultarea prealabilă prin referendum, în condițiile legii, a cetățenilor din unitățile administrativ-teritoriale respective.

(3) Referendumul se organizează numai în unitatea administrativ-teritorială sau în localitatea componentă a cărei denumire urmează a fi schimbată.

OG nr. 63/2002 a fost actualizată prin:

C. Legea nr. 48/2003 – pentru aprobarea OG nr. 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri din 21 ianuarie 2003, Monitorul Oficial nr. 69/2003;

Art. 4

(1) Pentru activitatea desfășurată în cadrul comisiei prevăzute la art. 3 alin. (2), membrii acesteia primesc o indemnizație de ședință.

(2) Cuantumul indemnizației de ședință, sursele de constituire a sumelor necesare și condițiile de acordare se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Administrației Publice, în termen de 30 de zile de la publicarea prezentei ordonanțe în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 5

(1) Solicitarea avizului comisiei de atribuire de denumiri, în cazurile prevăzute la art. 3 alin. (1), este obligatorie. Avizul are caracter consultativ și se emite cu votul majorității membrilor comisiei, în termen de cel mult 60 de zile de la data solicitării.

(1^l) Avizul comisiei de atribuire de denumiri se semnează de către președinte, iar în absența acestuia de către vicepreședinte și se comunică prin grija compartimentului juridic al instituției prefectului.

(2) În cazul în care avizul comisiei nu este emis în termenul prevăzut la alin. (1), consiliul local ori județean, după caz, poate adopta hotărârea de atribuire sau schimbare de denumiri și în lipsa acestuia.

(3) Hotărârile consiliilor locale și ale consiliilor județene adoptate fără solicitarea avizului comisiei de atribuire de denumiri sunt nule de drept. Nulitatea se constată de către instanța de contencios administrativ, la sesizarea prefectului sau a oricărei persoane interesate.

Art. 6

(1) Ministerul Administrației Publice asigură ținerea evidenței denumirii unităților administrativ-teritoriale, satelor, localităților componente ale municipiilor și orașelor, a stațiunilor balneoclimaterice și stațiunilor turistice.

(2) Autoritățile administrației publice centrale asigură ținerea evidenței denumirii instituțiilor și obiectivelor aflate în subordinea lor.

(3) Consiliile județene, respectiv consiliile locale, asigură ținerea evidenței denumirii instituțiilor și obiectivelor prevăzute la art. 2 lit. c) și d), existente pe raza unităților administrativ-teritoriale în care funcționează.

Art. 7

Pe data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe se abrogă Decretul-Lege nr. 100/1990 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 118 din 30 octombrie 1990, precum și orice alte dispoziții contrare.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

Contrasemnează:
Ministrul administrației publice,
Octav Cozmâncă

D. Legea nr. 76/2007 – pentru modificarea și completarea OG nr. 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri din 26 martie 2007, Monitorul Oficial nr. 215/2007;

1. La articolul 3, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Secretariatul comisiei de atribuire de denumiri este asigurat prin grija compartimentului juridic al instituției prefectului.“

2. La articolul 3, după alineatul (6) se introduce un nou alineat, alineatul (7), cu următorul cuprins:

„(7) Comisia de atribuire de denumiri funcționează în baza regulamentului aprobat prin ordin al ministrului administrației și internelor.“

3. La articolul 5, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (11), cu următorul cuprins:

„(11) Avizul comisiei de atribuire de denumiri se semnează de către președinte, iar în absența acestuia de către vicepreședinte și se comunică prin grija compartimentului juridic al instituției prefectului.“

E. Legea nr. 279/2007 - pentru completarea art. 1 din OG 63/2002 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri, din 17 octombrie 2007, Monitorul Oficial nr. 718/2007;

Art. 2

Atribuirea sau schimbarea de denumiri, altele decât cele prevăzute la art. 1, se face de către:

a) Guvern, prin hotărâre, pentru instituții publice și obiective de interes național;

b) autoritățile administrației publice centrale, pentru obiective și instituții publice pe care le înființează, precum și pentru cele care se află în subordinea acestora;

c) consiliile județene, prin hotărâre, pentru instituțiile publice și obiectivele de interes județean, cu avizul consiliului local pe al cărui teritoriu administrativ sunt amplasate instituțiile și obiectivele în cauză;

d) consiliile locale, prin hotărâre, pentru parcuri, piețe, oboare, cartiere, străzi, stații ale mijloacelor de transport în comun, precum și pentru obiective și instituții de interes local aflate în subordinea lor.

Art. 3

(1) Proiectele de hotărâri ale consiliilor județene sau locale, având ca obiect atribuirea ca denumire a unor nume de personalități ori evenimente istorice, politice, culturale sau de orice altă natură ori schimbarea unor astfel de denumiri vor putea fi adoptate numai după ce au fost analizate și avizate de comisia de atribuire de denumiri județeană, respectiv a municipiului București.

(2) Comisia de atribuire de denumiri este formată din 5 membri, specialiști din domeniile istoriei, etnografiei, geografiei, lingvisticii sau artei, din care un președinte și un vicepreședinte.

(3) Componența nominală a comisiei de atribuire de denumiri se stabilește prin ordin al prefectului.

(4) Secretariatul comisiei de atribuire de denumiri este asigurat prin grija compartimentului juridic al instituției prefectului.

(5) În județele în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, specialiștii prevăzuți la alin. (2) vor fi numiți și din rândul minorității respective.

(6) Abrogat.

(7) Comisia de atribuire de denumiri funcționează în baza regulamentului aprobat prin ordin al ministrului administrației și internelor.

În prezent, **Comisia de atribuire denumiri a Municipiului București**², funcționează în baza Ordonanța Guvernului nr. 63/2002, modificată, privind atribuirea sau schimbarea de denumiri și a Ordinului nr. 564/31.07.2008, pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a comisiei de atribuire de denumiri județene, respectiv a municipiului București, emis de Ministrul Internelor și Reformei Administrative.

Prin Ordinul Prefectului nr. 494/01.09.2008 a fost reactualizată componența Comisiei de atribuire de denumiri a Municipiului București, din care fac parte specialiști din domeniul istoriei, etnografiei, geografiei, artei, lingvisticii, iar secretariatul acestei comisii este asigurat de către compartimentul juridic din cadrul Instituției Prefectului.

Comisia îndeplinește, în principal, următoarele **atribuții**: analizează documentele depuse de consiliile județene sau locale, după caz, în vederea obținerii avizului pentru atribuirea sau schimbarea de denumiri și respinge documentația incompletă și emite avizul favorabil sau nefavorabil cu privire la proiectul de hotărâre a consiliului județean sau local etc.

Avizul comisiei este **consultativ** și se emite cu votul majorității membrilor acesteia. Dosarul necesar pentru obținerea avizului de atribuire sau schimbare de denumiri trebuie să cuprindă următoarele **documente**: cerere de avizare, proiectul de hotărâre a consiliului județean sau local, după caz, inclusiv instrumentul de prezentare și motivare, copie de pe raportul comisiei de specialitate a consiliului și copie de pe raportul compartimentului de resort din cadrul aparatului de specialitate al primarului sau al consiliului județean.

* * *

² <http://www.prefecturabucuresti.ro/institutia-prefectului/126-atribuire-denumiri.html>

La pas pe urmele Revoluției

Una din cele mai impresionante povești de viață pe care le-am cunoscut vreodată stă ascunsă în spatele denumirii acestei străzi din Timișoara – **Strada Lepa Bărbat**. Relatăta de o fetiță învârstă de doar 12 ani – la începutul anului 1990 în presa locală și reluată apoi în cartea domnului Lucian Vasile Szabo, *Mass media, represiune și libertate* –, povestea cutremurătoare nu merită să fie ținută sub tăcerea pașilor grăbiți. Mama ei a murit, răpusă de gloanțe, dându-și ultima suflare în timp ce își ținea fiica de mână. Tatăl ei, străpuns de gloanțe și el, a fost dus la spital sub ochii șocați și înlăcrimați ai copilului de doar 12 ani. O tragedie, o jertfă a unor oameni simpli cu al căror sânge nevinovat s-a deschis poarta spre libertate și democrație a milioane de români.

Câteva străzi din Timișoara poartă numele unor copii. Repetăm, COPII, a căror viață s-a frânt brusc, sub rafale de gloanțe, în Decembrie 1989. Sunt rânduri și pagini de istorie, frânturi de viață, care te zguduie când afli că în Decembrie 1989, în Timișoara, s-au ridicat la Cer sufletele unor copii cu vârste cuprinse între 3 și 17 ani.

Nu putem să nu reamintim, tot din același registru, **Strada Boțoc Luminița**. O fetiță de 13 ani care și-a pierdut viața în timpul zbuciumatelor zile ale Revoluției Române de la Timișoara. Căutată zile întregi de părinții săi, cuprinși de disperarea neaflării niciunei vești referitoare la copila lor, este găsită la începutul lunii ianuarie în 1990, într-o groapă comună. Reîntors la servicii, o colegă îi sugerează tatălui acesteia să verifice groapa respectivă. Cu inima strânsă, pleacă, o ia pe soția sa și ajunși la locul indicat înfruntă cruda realitate: trupul fetiței lor de doar 13 ani zăcea acolo, sufletul fiindu-i de mult urcat la Cer.

În Decembrie 1989 ce i-a unit a fost visul și conștiința comună. De la copii la adulți, de la muncitori la sportivi, toți cei care au vrut și au simțit că se poate au riscat pentru schimbare. În Timișoara găsim strada **Balmuș Vasile**, sportiv timișorean împușcat pe 17 Decembrie 1989.

Bulevardul 16 Decembrie din Timișoara amintește – sau ar trebui să amintească – de clipele în care prindea viață și contur scânteia libertății. Atunci, timișorenii au avut curajul să dea –

superb gest! – startul schimbării în România. Izbucnit de la un protest spontan – încercarea de a împiedica evacuarea pastorului Lázlo Tökés –, conștiința timișorenilor, mai vie ca niciodată, a trezit întreaga țară, finalizându-se cu destrămarea unui sistem ce părea veșnic, nemuritor.

Deși în Capitală există câteva locuri importante care fac legătura în inima, mintea și sufletul trecătorilor, zilnici sau ocazionali, cu momentul istoric Decembrie 1989 – precum *Piața 21 Decembrie 1989*, *Piața Revoluției*, stația de metrou *Eroii Revoluției* – dorim să conștientizăm publicul larg asupra faptului că multe din drumurile pe care le parcurgem zilnic, sub auspiciul democrației și al libertății, sunt în fapt un omagiu adus celor care s-au sacrificat în Decembrie 1989.

În sectorul 4 mărginită de bulevardul Constantin Brâncoveanu, Strada Secuilor și Strada Nițu Vasile se află **Aleea Mirea Mioara Luiza**. Probabil puțini știu cine a fost, mulți trec nepăsători cu pasul lent, sau grăbit, cu gândurile pierdute printre grijile zilnice. Mirea Mioara Luiza a fost un om care a crezut în viitorul mai bun al țării, un suflet care s-a ridicat la Cer pentru salvarea semenilor. Pe 21 Decembrie 1989, condusă doar de gândul eliberării de sub umbrela comunismului, a plecat de acasă pentru a ajuta la făurirea unui vis ce părea, poate pentru mulți, de mult o himeră. Când TAB-urile au sfârșit mulțimea de la *Sala Dalles*, Mirea Mioara Luiza a scăpat de lovitura acestora, însă a căzut răpusă de un glonț în momentul în care încerca să îi ajute pe răniți. Soțului, cu care se căsătorise abia de o lună, i-au rămas doar ultimele ei gânduri așternute pe o bucată de hârtie: „*Petrică, eu sunt acolo unde se află toți românii, în fața Sălii Dalles. Vino și tu. Te aștept*”³, iar țării întregi Libertatea pe care mii de români asemenea ei au transformat-o în Decembrie 1989 din vis în realitate.

Tot în sectorul 4, se află **Aleea Mladinovici Dragoș**, între Bulevardul Alexandru Obregia, Strada Emil Racoviță și Strada

³ http://www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/ioanitoiu/aeroi/docs/album_5.htm

Turnu Măgurele. Din 21 până în 23 Decembrie 1989, Mladinovici Dragoș a crezut și a luptat cu orice preț pentru schimbarea regimului de la București. La doar 20 de ani a înfruntat vremurile și ultimele suflări de rezistență ale regimului comunist, materializate prin gaze lacrimogene, TAB-uri și gloanțe, până când, pe 23 decembrie 1989, inima lui a fost străpunsă de un glonț. A încetat să mai bată. Noi, însă, avem datoria să îl purtăm în gând, măcar atunci când pășim pe aleea ce amintește de această inimă bravă ce a luptat până la ultima bătaie pentru viitorul României.

Când mergem din Strada Câmpia Libertății spre Parcul Gheorghe Petrașcu din sectorul 3, întâlnim **Aleea Tudor Constantin**. Un infim omagiu adus unui fierar de la o întreprindere bucureșteană, care în decembrie 1989 a știut doar că este român și țara îi cere să lupte pentru ea. N-a ezitat, iar prețul a fost cel suprem: viața sa. Tudor Constantin a murit, sperând să schimbe istoria, pe 23 decembrie, la doar 43 de ani.

Buteică Marius Emanoil avea doar 22 ani atunci când, pe 23 Decembrie 1989, și-a pierdut viața în urma evenimentelor petrecute la Aeroportul Otopeni – locul lui de muncă. Vor fi existând nepăsători care să îl considere doar o victimă colaterală pentru că nu era în stradă, la luptă, ci la locul de muncă. Dar cuvintele scrise cu durere de mamă pe crucea ce îi adăpostește trupul sunt suficiente pentru a arăta că Buteică Marius Emanoil s-a luptat: „*Eroul martir al Revoluției din Decembrie 1989 a fost ucis prin tortură sadică*”⁴. Un minim omagiu i-a fost adus atunci când una din străzile dintre Mihai Bravu și Camil Ressu a primit numele de Aleea Buteica Marius Emanoil.

La 21 de ani, **Urucu Dan Adrian** era student în anul II la Facultatea de Aeronautică din București. În Decembrie 1989 n-a avut nici cea mai mică ezitare în a crede în izbânda Revoluției Române și în necesitatea implicării cu orice preț și cu toată dăruirea

⁴ http://www.adevarul.ro/sfarsitul_ceausestilor/Inima_ii_pompa_sange_prin_gaura_din_cap_0_172183336.html